

Почтар В.О., магістр
Київський національний
університет технологій та дизайну
Левченко В.П. д.е.н., доц.
Київський національний
університет технологій та дизайну

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ

Поняття фінансової стійкості в науковій літературі часто ототожнюють з фінансовою стабільністю, надійністю, ліквідністю, платоспроможністю, прибутковістю. Тому, існують різні точки зору з приводу сутності поняття «фінансова стійкість», які здебільшого розходяться.

Наприклад, Заруба О. Д., Шиллер Р. І., Панова Г. С. та Святко С. А. – досліджують фінансову стійкість банку з позиції ключових параметрів, що визначають окремі аспекти його фінансового стану.

На думку Грачов А.В., Абрютіна М. С., Шеремет О. Д. та Сайфулін Р. С. фінансова стійкість – це надійно гарантована платоспроможність.

А такі вчені-економісти як Пессель М. А., Антонова Н. Г., Захарова Н. Н., Андреева В. Г. розглядають фінансову стійкість як надійність банку, тобто здатність незалежно від термінів, виконувати зобов'язання, а платоспроможність банку – це лише зовнішній прояв його фінансової стійкості.

Найбільш вживаним є визначення, що представлено Національним банком України. Тому, Фінансова стійкість банку – це стан банку, який характеризується збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю.

Розрізняють три основні види фінансової стійкості банку за стабільністю його роботи:

1. нормальна стійкість, яка характеризується стабільною діяльністю, відсутністю неплатежів чи затримки виконання своїх зобов'язань, стабільною рентабельністю;

2. нестійкий фінансовий стан, що характеризується затримкою платежів, неможливістю своєчасно виконувати окремі свої зобов'язання, низьким рівнем рентабельності тощо;

3. кризовий фінансовий стан, який характеризується регулярними неплатежами, наявністю простроченої заборгованості тощо. [2].

Для вивчення проблеми фінансової стійкості важливим є визначення спектру факторів, що можуть негативно впливати на фінансову стійкість банку й призводити до кризового стану, або навіть до банкрутства .

Визначення та аналіз основних факторів, що впливають на стійкість банків, були здійснені та описані у працях багатьох вітчизняних та іноземних науковців: О. Касютін, Л. Ганцева, О. Іващук , Г. Фетисов та ін. Спираючись на ці підходи можна поділити фактори на 2 групи:

1. Внутрішні фактори: функціональні, комерційні, організаційні та фінансово-економічні;

2. Зовнішні фактори: економічні, політичні, законодавчі, форс-мажорні, фінансові, соціально-політичні та глобалізаційні.

Банк вважається фінансово стійким, якщо у нього стійкий капітал, баланс є ліквідним, його визнано платоспроможним і він має належний стан якості капіталу. [1].

Національним банком України були встановлені економічні нормативи для того, щоб забезпечити фінансову надійність банків. Ці нормативи є обов'язковими до виконання всіма банками:

1. Нормативи капіталу: мінімального розміру регулятивного капіталу – Н1 (200 млн. грн.); достатності (адекватності) регулятивного капіталу – Н2 (не менше 10%).

2. Нормативи ліквідності: короткострокова ліквідність – Н6 (не менше 60%); - норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами – LCR_{вв} (не менше 100%); - норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті – LCR_{ів} (не менше 100%);

3. Нормативи кредитного ризику: максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента – Н7 (не більше 25%); великих кредитних ризиків – Н8 (не більше 8-ми кратного розміру регулятивного капіталу).

4. Нормативи інвестування: інвестування в цінні папери окремо за кожною установою – Н11 (не більше 15%); загальної суми інвестування – Н12 (не більше 60%). [3].

Банківські установи мають право самостійно встановлювати додаткові критерії з метою адекватної оцінки кредитних ризиків та належного контролю за ними. З цією метою банками розроблено та апробовано багато методик оцінки фінансового стану потенційних та існуючих позичальників (наприклад, скорингові методики, PARSER, PARTS, 6 «С», CAMPARI, SWOT, Z-модель, модель Дюрана, системи фінансових показників, технології інтелектуального аналізу, власні розроблені банками методики).

Висновки: Отже, обов'язковими до виконання є нормативи, що були встановлені НБУ для забезпечення фінансової стійкості, але нормативні показники не дають повної та об'єктивної оцінки. Банківські установи мають право самостійно встановлювати додаткові критерії з метою адекватної оцінки кредитних ризиків та належного контролю за ними. З цією метою банками розроблено та апробовано багато методик оцінки фінансового стану потенційних та існуючих позичальників.

Література

1. Барановський О. І. Специфіка фінансової безпеки в банківській сфері. *Вісник Національного банку України*. 2014. № 9. С. 17-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_9_15.

2. Фінансова стійкість банку. *Глосарій банківської термінології*. URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123698

3. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. Дата оновлення: 11.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 20.03.2021).